

עפ"ת 34995/07/18 - ראאד גדללה נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

21 נובמבר 2018

עפ"ת 34995-07-18 גדללה(עציר) נ' מדינת ישראל

לפני כבוד השופט העמית, אברהם יעקב
המערער ראאד גדללה
נגד
המשיבה מדינת ישראל

פסק - דין

1. זהו ערעור על החלטתו של בית משפט לתעבורה בפתח תקווה (כב' סגנית הנשיאה השופטת אוסטפלד נאו).

נגד המערער הוגש כתב אישום לפיו נהג בהיותו פסול לנהיגה, כאשר תוקף רשיון הנהיגה פקע וללא ביטוח.

לא הייתה מחלוקת כי המערער היה פסול לנהיגה ולא החזיק רשיון נהיגה בר תוקף.

המחלוקת הייתה האם המערער אכן נהג במכונית.

2. בבית משפט קמא התנהל הליך ארוך אשר כלל מספר ישיבות הוכחות ובסופו הורשע המערער ונגזר דינו.

על פסק דין זה הוגש ערעור הן על הכרעת הדין והן על גזר הדין.

הערעור התקבל, המערער זוכה ושחרר ממאסרו עוד באותו היום.

3. לאחר מכן הגיש המערער לבית משפט קמא בקשה לפסיקת פיצוי על פי סעיף 80 לחוק העונשין. בקשה זו נדחתה על ידי בית משפט קמא ומכאן הערעור.

4. סעיף 80(א) לחוק העונשין קובע כדלקמן:

"משפט שנפתח שלא על דרך קובלנה וראה בית המשפט שלא היה יסוד להאשמה, או שראה

נסיבות אחרות המצדיקות זאת, רשאי הוא לצוות כי אוצר המדינה ישלם לנאשם הוצאות הגנתו ופיצוי על מעצרו או מאסרו בשל האשמה שממנה זוכה, או בשל אישום שבוטל לפי סעיף 94(ב) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב] התשמ"ב-1982, בסכום שייראה לבית המשפט..."

על מנת שתקום זכות לפיצוי על פי סעיף 80(א) לחוק, על נאשם לחלוף על פני שלוש משוכות: הראשונה - תנאי הסף, השנייה - עילות הזכאות, והשלישית - שיקול דעתו של בית המשפט [ר' ע"פ 303/02 חמדאן נ' מד"י פד"י(2), 550, 555]

5. תנאי הסף - היינו המשוכה הראשונה שיש לעבור, הוא כי הנאשם זוכה בדין, ולחילופין כי האישום נגדו בוטל לפי סעיף 94(ב) לחוק סדר הדין הפלילי התשמ"ב-1982 (להלן: "החסד"פ"), היינו - כי האישום נגד הנאשם בוטל בהסכמת הצדדים ולאחר מענה לכתב האישום. מכאן למדים אנו כי סעיף 80(א) אינו חולש על מקרים בהם התביעה חזרה בה מן האישום בטרם מסר נאשם תשובתו לאישום [ר' עניין חמדאן הנ"ל בעמ' 556 לפסק הדין].

המערער זוכה בדין, במסגרת פסק הדין בערעור, ומכאן - עונה הוא לתנאי הסף ויש לבחון הפגיעה בו ולשקול פיצוי בהתאם.

6. עילת הזכאות - לאחר שעבר המערער את תנאי עליו לעבור את משוכת הזכאות, היינו לאחר שזוכה או שהאישום נגדו בוטל לאחר מענה לאישום, עליו להצביע על עילה מהמנויות בחוק המקנה לו זכות לפיצוי [ר' עניין חמדאן הנ"ל, בעמ' 557].

מסעיף 80(א) לחוק למדים על שתי עילות המזכות נאשם בפיצוי. העילה הראשונה היא "לא היה יסוד לאשמה" והעילה השנייה היא "נסיבות אחרות המצדיקות" פיצוי.

7. העילה הראשונה - לא היה יסוד לאשמה - משמעה, כי ההחלטה להעמיד הנאשם לדין, הייתה בעת שהתקבלה ההחלטה שאיננה סבירה למעשה. קביעה זו מצריכה מבית המשפט שחזור התשתית הראייתית שעמדה בפני המאשימה ערב הגשת כתב האישום, וקביעה כי חומר הראיות שנאסף לא היה יכול להקים ציפייה סבירה אצל תובע סביר, כי הנאשם יורשע בדין [ר' לעניין זה ע"פ 4466/98 דבש נ' מד"י פד"י(3), 73, 88-89; עניין חמדאן הנ"ל בעמ' 557; ר' ע"פ 11024/02 ראלב מנצור ואח' נ' מד"י, פד"י(1), 436, 445; ר' ע"פ 5923/07 שתיאווני נ' מדי" תק-על 2009(2), 211 בסעיף 12 לפסק הדין].

8. בענייננו אני סבור שעילה זו אינה מתקיימת בעניינו של המערער.

לפני התובע אשר הגיש את כתב האישום הייתה מונחת עדות הפקח אשר טען שהמערער הוא זה שנהג ברכב, עדות פקח נוסף שראה את הרכב נוסע ועדותו של המערער אשר הכחיש את הנהיגה. יצוין כי בשלב זה המערער לא טען שאדם אחר נהג ברכב.

אולם, מהחומר שהיה מונח לפני התובע הוא ידע כי במקום נכח אדם נוסף בשם לוטפי אשר היה ביחד עם המערער. אותו אדם לא נחקר כלל.

התובע לא יכול היה לדעת מהי גרסתו של אותו לוטפי, אולם הוא יכול היה להניח שאם חומר הראיות שלפניו יתגלה כדברי אמת בבית המשפט, הרי שאז קיימת סבירות גבוהה להרשעה. כמו כן, יכול היה התובע לדעת שמחדל החקירה, אי חקירתו של לוטפי, יכול להביא לזיכויו של המערער.

בעניין זה נראה לי שהתובע התרשל אך לא ניתן לומר שבאותה שעה לא היה יסוד לאשמה. תובע סביר יכול היה לחשוב שמחדל החקירה לא יוביל לזיכויו דווקא ולכן אני סבור שהעילה הראשונה אינה מתקיימת בענייננו.

9. עילת הזכאות השניה - נסיבות אחרות המצדיקות פיצוי - עניינה עשיית צדק בנסיבותיו של הנאשם אשר עומד לדין. משום כך, עילה זו רחבה יותר מן העילה הראשונה וגדרה אינם מתוחמים וברורים. במסגרת עילה זו לבית המשפט שיקול דעת רחב יותר מאשר בעילה הראשונה, וניתנת לו הסמכות לשיקול שיקולים שונים ומשתנים לפי העניין. הקביעות בפסיקה לעניין עילה זו מתוות את שיקול הדעת ביחס לנתונים שעל בית המשפט לשיקול בבואו לפסוק פיצוי לנאשם. על כן מצאתי לדון גם בעילה זו.

הפסיקה חלקה את גדרי העילה דנן לשלוש קבוצות של נסיבות - נסיבות ההליך המשפטי, טיב זיכויו של הנאשם, והנסיבות האינדיווידואליות של הנאשם שזוכה.

הנסיבות הנוגעות להליך המשפטי עניינן אופן התנהגותם והתנהלותם של גורמי האכיפה והתביעה - למשל התרשלות של תובע אשר משהה את ההליך המשפטי ואת בירור העניין עד כי היה בכך כדי להשהות את הזיכויו, או התרשלות גורמי החקירה אשר לא בדקו טענות שונות שהיה בהן כדי להביא לזיכויו של הנאשם או אף להביא לכך כי לא יועמד כלל לדין וכד'. הנסיבות הנוגעות לטיב זיכויו של הנאשם עניינן בשאלה האם מדובר היה בזיכויו מלא, או האם מדובר היה בזיכויו מחמת הספק למשל והקבוצה הנוגעת לנסיבותיו האישיות של הנאשם העומד לדין עניינן בשאלה מהי הפגיעה, אם בכלל בנאשם בשל התנהלותו של ההליך - בשמו הטוב, בפרנסתו, בבריאותו, במשפחתו וכד' 0' למשל עניין **חמדאן** בעמ' 558 לפסק הדין; ר' עניין **מנצור** הנ"ל בעמ' 448 לפסק הדין; ר' עניין **שתיאוי** בפסקה 18 לפסק הדין].

10. אני סבור שבענייננו מתקיימת עילת הזכאות השניה.

אין מחלוקת שהמשטרה בחקירתה התרשלה ולא חקרה את לוטפי והתביעה התרשלה בכך שלא ביקשה השלמת החקירה או למצער, לא ביקשה לשחרר את המערער מן המעצר כאשר התברר במהלך הדיון בבית משפט קמא כי אכן אותו מחדל חקירה אירע.

שלב זה היה כאשר המערער העיד וטען במפורש שלוטפי הוא זה שנהג ברכב. לכן אני סבור שכאשר מדובר בנסיבות הנוגעות להליך המשפטי, קמה עילה לפצות את המערער. כך גם באשר להתרשלות גורמי החקירה והן באשר לטיב הזיכוי מאחר ומדובר בזיכוי מלא.

סיכומי של דבר שאני סבור שעילת הזכאות השניה מקימה שלוש נסיבות המצדיקות פיצוי.

במסגרת פרק זה יש לבחון את הפגיעות והנזקים שספג המערער לאורך הפלילי כגון פגיעה בחירותו, בשמו ובכבודו, בבריאותו, בתעסוקתו ונזקים שנגרמו למשפחתו.

11. בעניינינו סבל המערער נזקים כבדים: המערער היה עצור ואסיר במשך 254 ימים. המערער איבד את עבודתו כגון בישוב מכבים רבות. המערער עסק בעבודה זו משך שנים רבות ועבודה זו הייתה מקור פרנסתו ומקור גאוותו. כיום, כך נטען, מתקשה המערער למציאת עבודה מסודרת.

מטבע הדברים שגם משפחתו וילדיו של המערער סבלו פגיעה קשה עקב המאסר ארוך בו שהה המערער.

המערער נאלץ לנהל משפט הוכחות ארוך עד תומו, לרבות הליך ערעור ועקב כך ספג נזקים כבדים גם כלכליים.

12. התנאי השלישי - שיקול דעתו של בית המשפט - משמעו למעשה כי על אף עמידתו של נאשם בשני התנאים הראשונים, היינו בתנאי הסף, ובעילות המקנות לו זכאות לפיצויים, עדיין לבית המשפט מסור שיקול הדעת להחליט כי הנאשם לא יפוצה כלל, עד כי יפוצה בסכומים גבוהים לדוגמה, זאת לאור נסיבות העניין.

שיקולי בית המשפט לעניין זה הם רחבים ומגוונים וניתן למצוא ביניהם שיקולים של מדיניות משפטית וציבורית, אשר חורגים משיקוליו של המקרה הנדון, שיקולים תקציביים ומוסדיים, וביניהם השיקול שלא לרפות את ידי התביעה מלעסוק במלאכת האכיפה וההעמדה לדין, ואף שיקולים חוקתיים [ר' לעניין זה פסק הדין בעניין **חמדאן** הנ"ל, בעמ' 559; עניין **דבש** בעמ' 110].

יחד עם זאת, מקום שנאשם עמד בתנאי הסף ובתנאי הזכאות, ימעיט בית המשפט בשלילת פיצוי בגין שיקולים כלליים [ר' עניין **חמדאן** בעמ' 559].

13. המערער ערך תחשיב נזק מפורט הן בבקשה שהגיש לבית משפט קמא והן בהודעת הערעור. לא שמעתי מטעם המשיבה טיעון כלשהו באשר לשיעורו של הנזק.

ככלל אני סבור שאדם זכאי לפיצוי מלא עבור הנזקים שנגרמו לו ולא נראה לי שקיימת סיבה ממשית לשלול מן המערער כאן את הפיצוי או חלקו.

קראתי בעיון רב את תחשיב הנזק שערך ב"כ המערער ואני סבור שמדובר בתחשיב מלא ומדויק.

14. מכיוון שכך, אני מקבל את הערעור, מבטל את החלטתו של בית משפט קמא ומחייב את המשיבה לשלם למערער עבור כלל נזקיו את מלוא סכום הפיצוי - 127,653.87 ₪.

סכום זה יישא הפרשי הצמדה וריבית כחוק מיום הגשת הבקשה לפי סעיף 80 לבית משפט קמא ועד לתשלום המלא בפועל.

ניתן היום, י"ג כסלו תשע"ט, 21 נובמבר 2018, בהעדר הצדדים.

חתימה